

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Exploring the Influence of Ritual Occasions on Synomorphic Patterns in the Collective Built Environment; A Case Study of Isfahan's Armenian Quarter of New Julfa

Ramtin Mortaheb^{1,*}, Asal Bagheriyan², Negar Zare², Razieh Harouni²¹ Assistant Professor, Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Technical and Engineering, Ashrafi Isfahani University, Isfahan, Iran.² M.A. Student in Architecture, Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Technical and Engineering, Ashrafi Isfahani University, Isfahan, Iran.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 2024/02/11
 Revised 2024/05/08
 Accepted 2024/07/23
 Available Online 2024/09/22

Keywords:

Synomorphy
 Body-Function Synomorphy
 Behavioral Setting
 Ritual Occasions
 Community Setting
 Jolfa Neighborhood of Isfahan

Use your device to scan
 and read the article online

Number of References

32

Number of Figures

11

Number of Tables

4

Extended ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVES: One of the fundamental issues in the design of contemporary urban spaces and built environments is understanding the relationship between spatial form and human behavior. The theory of synomorphy, as a fundamental concept in environmental psychology and behavioral architecture, examines the congruence between the physical structure of the environment, its function, and the behavior of its users. This congruence is achieved when the physical elements of a space align with the prevalent or desirable behavioral patterns of its inhabitants, thereby enhancing quality of life, increasing social interactions, and improving the urban living experience. Given the significance of this issue, the present study focuses on the Jolfa neighborhood in Isfahan, a historic district characterized by a distinct cultural fabric and a prominent presence of ritual events, to examine the impact of such occasions, particularly Christmas celebrations, on the formation or reinforcement of synomorphic patterns within the urban context. Ritual events, as cultural and social stimuli, can lead to changes in user behavior, patterns of spatial use, and the formation of new social relationships. Due to its historical background, the presence of numerous churches, and the celebration of Armenian ritual events, particularly Christmas, Jolfa provides a suitable setting for examining physical-behavioral congruence under ritual conditions. This research seeks to address two core questions: How do behavioral patterns during ritual occasions differ from those on ordinary days? And how can such occasions contribute to the reinforcement of environmental synomorphy?

METHODS: The present study employed a qualitative, descriptive-analytical research method with a case study strategy. Data were collected through document review, field observations, ethnographic methods, and systematic photography and videography. Sampling was conducted using both probability and purposive sampling methods over three seven-day periods: the week before Christmas, the week of Christmas celebrations, and the week following Christmas. Observations were conducted daily during three time intervals: morning (9:00–12:00), afternoon (14:00–17:00), and evening (19:00–22:00). The study area included Jolfa Street, Khachatur Square, Jolfa Square, and Vank Cathedral. During these periods, environmental data—including dominant behavioral patterns, population density, modes of interaction with the space, furniture placement, ritual decorative elements, lighting, and façade quality—were recorded and analyzed. Data analysis was conducted using the synomorphy framework. The quality of physical-behavioral interaction was assessed through indicators such as façade potential, furniture arrangement, spatial invitation, visual order, and sensory perception. Quantitative data related to population density, types of activities, and the percentage of behavioral occurrences were also tabulated and compared between ritual and ordinary conditions.

FINDINGS: The findings indicate that during ritual occasions, particularly Christmas, behaviors and patterns of spatial use in the Jolfa neighborhood undergo a significant transformation. During this period, population presence increases noticeably, and social interactions become more diverse. Behaviors such as strolling, photography, family presence, shopping at local stores, and participation in ritual events become more prevalent. Specific festive decorations, such as Christmas trees, colorful lighting, ritual symbols, and the presence of street performers, enhance visual attractiveness and

Extended ABSTRACT

consequently strengthen the sense of place attachment. In contrast, on ordinary days, behaviors are predominantly transient or individual in nature, and the space is less frequently used for social interactions or the expression of creative behaviors. Observations also indicated that the arrangement of urban furniture, the quality of façades, the location of historical and cultural elements, and the presence of ritual symbols play an important role in shaping individuals' behavior. For example, in Khachatur Square, the presence of decorative elements encouraged gathering, pausing, and photography, whereas under ordinary conditions, the same space primarily served a transitional function. In some areas, the lack of appropriate urban furniture reduced social interactions, while some existing furniture, due to its inappropriate form and orientation, reinforced social disengagement. Conversely, façades with high permeability and attractive architectural details were more likely to encourage participatory behaviors such as sitting, conversing, and shopping. Furthermore, the data recorded in the comparative table showed that the occurrence of collective behaviors, such as photography, eating and drinking, and group sitting, increased by 60% to 80% during the ritual period. Behaviors such as street vending and street music also occurred more frequently.

CONCLUSION: The findings of this study indicate that ritual events can play a significant role in strengthening physical-behavioral congruence (synomorphy) in urban environments. By creating vibrant spaces, fostering human interactions, and strengthening the sense of place attachment, these events contribute to greater spatial vitality, behavioral diversity, and increased environmental efficiency. Built environments can be effective when they are capable of adapting to the cultural, social, and behavioral needs of their users, and ritual events provide an opportunity to test and strengthen this adaptability. To enhance synomorphic patterns during other periods as well, strategies such as designing flexible urban furniture, using appropriate colors and lighting, strategically positioning cultural symbols, and creating temporary communal spaces, such as local markets or small festivals, are recommended. Furthermore, incorporating seasonal patterns into urban design based on ritual events or climatic conditions can encourage more desirable behaviors. The environment should be designed in a way that accommodates collective and individual, social and privacy-seeking, formal and spontaneous behaviors. The analyses conducted in this study indicate that the theory of synomorphy, particularly in distinctive cultural contexts such as Jolfa, has considerable potential for evaluating and enhancing the quality of public spaces and can be applied to sustainable urban development.

HIGHLIGHTS:

- Ritual events such as Christmas increase public presence in urban spaces, leading to behavioral diversity, population density, and the strengthening of social interactions among citizens.
- Elements such as urban furniture, lighting, festive decorations, and facade quality play a significant role in enhancing the Synomorphy pattern and improving users' spatial experience.
- Using field methods such as direct observation, video recording, and ethnography enables precise analysis of environmental behaviors across different times and conditions.

ACKNOWLEDGMENTS:

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

CONFLICT OF INTEREST:

The authors declared no conflicts of interest.

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to the Journal of Iranian Architecture & Urbanism (JIAU). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Mortaheb, R.; Bagheriyan, A.; Zare, N.; Harouni, R., (2025). Exploring the Influence of Ritual Occasions on Synomorphic Patterns in the Collective Built Environment; A Case Study of Isfahan's Armenian Quarter of New Julfa. *Journal of Iranian Architecture & Urbanism.*, 16(1): 239-255.

<https://doi.org/10.30475/isau.2025.442818.2130>

https://www.isau.ir/article_247738.html

واکاوی تأثیر مناسبت‌های آیینی بر الگوی سینومرفی در محیط انسان ساخت جمعی؛

نمونه موردی: محله ارامنه جلفای اصفهان *

رامتین مرتهب ^{۱*}، عسل باقریان ^۲، نگار زارع ^۲، راضیه هارونی ^۲

۱. استادیار، گروه معماری و شهرسازی، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه اشرافی اصفهانی، اصفهان، ایران.
 ۲. دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، گروه معماری و شهرسازی، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه اشرافی اصفهانی، اصفهان، ایران.

مشخصات مقاله	چکیده
تاریخ ارسال ۱۴۰۲/۱۱/۲۲ تاریخ بازنگری ۱۴۰۳/۰۲/۱۹ تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۵/۰۲ تاریخ انتشار آنلاین ۱۴۰۴/۰۶/۳۱ واژگان کلیدی سینومرفی هم‌ساختی کالبد-رفتار قرارگاه رفتاری مناسبت‌های آیینی محیط انسان ساخت جمعی جلفای اصفهان	نظریه سینومورفی در معماری به دنبال الگوی هم‌ساختی حداکثری میان کالبد و ویژگی‌های رفتاری همسو با نیازها و ادراکات باشند است که این موضوع می‌تواند در محیط انسان ساخت جمعی منجر به ایجاد تجربه‌ای مثبت گردد. قابلیت محیط و رفتار انسان، در یک اثرگذاری متقابل، هسته‌ای مشترک میان باشند و محیط است و بر همین اساس، ارزیابی الگوی سینومورفی در تبیین میزان کارآمدی قرارگاه‌های رفتاری مؤثر است. در این پژوهش با رویکردی کیفی به ارزیابی تأثیر مناسبت‌های آیینی (کریسمس) بر شکل‌گیری الگوی سینومورفی در جلفای اصفهان پرداخته شده است. پژوهش کاربردی حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر راهبرد مطالعه موردی بر مبنای مشاهدات میدانی، بررسی اسنادی و مردم‌نگاری می‌باشد. نمونه‌گیری احتمالی در سه بازه زمانی هدفمند-پیش از کریسمس، آغاز سال نوی میلادی و پس از آن، در سه بازه زمانی صبح (۹ تا ۱۲)، ظهر (۱۴ تا ۱۷) و شب (۱۹ تا ۲۲) انجام و به تحلیل یافته‌های بدست آمده پرداخته شده است. بر این اساس، در محدوده جلفای اصفهان، تفاوت‌های محسوسی میان الگوهای رفتاری و ظرفیت‌های اجتماعی در قیاس میان بازه مناسبت‌های آیینی و روزهای عادی وجود دارد که این عامل می‌تواند بر میزان بهره‌وری از کاربری‌ها و عملکردهای موجود در بستر پژوهش نیز تأثیرگذار باشد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که مناسبت‌های آیینی می‌تواند در جهت‌دهی رفتارها تأثیر و به طور قابل توجهی منجر به تقویت و پایداری الگوی سینومورفی کالبد-رفتار گردد؛ همچنین این مناسبت‌ها باعث بروز نمود خاصی از رفتارها و فعالیت‌ها در محیط انسان ساخت جمعی می‌شوند که ممکن است در یک رابطه رفت و برگشتی میان محیط (قرارگاه) رفتاری و رفتار محیطی، بر رفتار باشند، عناصر مختلف محیط و تنوع راهبردهای خلاقانه رفتاری اثرگذار باشد. در این راستا راهکارهایی جهت تقویت الگوی سینومورفی محدوده مورد مطالعه مانند اصلاح چیدمان مبلمان شهری همسو با افزایش قابلیت‌های محیطی و رفتاری پیشنهاد می‌گردد.
نکات شاخص - مناسبت‌های آیینی نظیر کریسمس با افزایش حضور مردم در فضاهای شهری، موجب تنوع رفتاری، تراکم جمعیت و تقویت تعاملات اجتماعی میان شهروندان می‌شوند. - عناصری مانند مبلمان شهری، نورپردازی، تزئینات مناسبتی و کیفیت جداره‌ها نقش مؤثری در ارتقا الگوی سینومورفی و بهبود تجربه فضایی کاربران دارند. - استفاده از روش‌های میدانی نظیر مشاهده مستقیم، فیلم‌برداری و مردم‌نگاری امکان تحلیل دقیق رفتارهای محیطی را در زمان‌ها و شرایط مختلف فراهم می‌سازد.	

نحوه ارجاع به مقاله

مرتهب، رامتین؛ باقریان، عسل؛ زارع، نگار و هارونی، راضیه. (۱۴۰۴). واکاوی تأثیر مناسبت‌های آیینی بر الگوی سینومورفی در محیط انسان ساخت جمعی؛ نمونه موردی: محله ارامنه جلفای اصفهان، نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران، ۱۶(۱)، ۲۵۵-۲۳۹.

* نویسنده مسئول

تلفن: ۰۰۹۸۹۱۲۰۴۳۵۸۵۰

پست الکترونیک: ramtin.mortaheb@ut.ac.ir

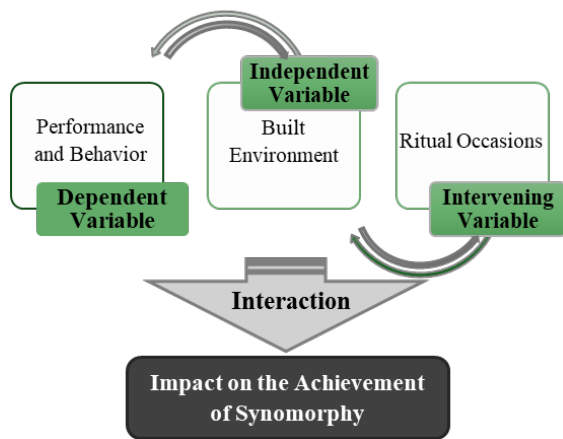

Fig. 1. Conceptual model illustrating the achievement of synomorphy through the interaction of the independent, dependent, and intervening variables

این پژوهش در راستای واکاوی عوامل تأثیرگذار بر این الگو در یکی از محدوده‌های معاشرت‌پذیر تاریخی شهر اصفهان که سنجش تأثیر مناسبت‌های آیینی و عوامل وابسته به آن نیز در آن قابل رویت است، انجام شده است. محله جلفای اصفهان که از عهد صفویه محل اسکان آرامنه بوده و این امر تا کنون نیز ادامه دارد و هرساله جشن‌های آیینی آرامنه در بازه سال نو میلادی در این محله برگزار می‌شود که توجه عموم شهروندان را نیز به خود جلب می‌کند.

پژوهش حاضر با تکیه بر نظریه سینومرفی و حصول بهینه الگوی کالبد-رفتار به بررسی مؤلفه‌های رفتاری افراد در این محدوده در بازه زمانی جشن سال نو میلادی می‌پردازد. این پژوهش با محوریت این پرسش‌ها شکل می‌گیرد:

۱. الگوهای سینومرفی میان کالبد، عملکرد و رفتار در محله جلفا، در زمان مناسبت‌های آیینی چه تفاوتی با زمان‌های دیگر دارد؟

۲. مناسبت‌های آیینی تا چه میزان می‌تواند میان محیط و عملکرد، هم‌ساختی ایجاد کند؟ و چگونه می‌توان الگوواره سینومرفی را در زمان مناسبت‌های آیینی و روزهای عادی ارتقا داد؟

پیشینه پژوهش

در این بخش، مطالعات انجام شده در ارتباط با کلیدواژه‌های «قرارگاه رفتاری» و «سینومرفی» در ایران، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

دلاکه و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهش خود به بازشناسی الگوهای رفتاری شامل: نشستن، استراحت کردن، صحبت کردن، نگاه کردن، خریدن، فروختن، قلیان کشیدن، خوردن، نوشیدن و عکس گرفتن در میدان انقلاب اصفهان و در اطراف سی‌وسه‌پل پرداختند. پاک‌نژاد و لطیفی (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای تحت عنوان «تبیین و ارزیابی تأثیرات مؤلفه‌های محیطی بر شکل‌گیری الگوهای رفتاری در فضاهای

مقدمه

انسان موجودی پیچیده با حواس و ادراکات ظریف است و محیط پیرامونش نقشی اساسی در سلامت جسمی و روانی او ایفا می‌کند؛ محیط مصنوعی که در آن زندگی می‌کند در عملکردش تأثیرگذار است و می‌تواند بستری برای ارتقای کیفیت زندگی و ایجاد تجربیاتی مثبت و مهم برای باشنده فراهم نماید. به منظور دستیابی به این هدف، معماران و طراحان شهری می‌توانند با رویکردی روانشناختی، همسو با ایجاد تعاملات مطلوب و مؤثر در محیط انسان ساخت جمعی، امکانات و فرصت‌های مناسبی از جمله ایجاد طیف گسترده‌ای از عملکرد، فعالیت و تعاملات اجتماعی را برای باشندگان فراهم نمایند.

از دیدگاه روانشناسی اکولوژیک، محیط مصنوع یا انسان‌ساخت، دارای ساختارهای مجزای کالبدی و رفتاری است که در پیوند با یکدیگر، یک کل واحد تحت عنوان «قرارگاه رفتاری» را تشکیل می‌دهند که در حقیقت از شکل‌گیری الگوی میان رفتار، عملکرد و کالبد ایجاد می‌گردد و به این موضوع می‌پردازد که: چگونه رفتاری خاص در زمانی خاص در یک فضای سه‌بعدی شکل می‌گیرد (Lang, 2004). قرارگاه رفتاری بر اساس مطالعه رفتار افراد و تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر بر آن پایه‌گذاری می‌شود و امکان توصیف و پیش‌بینی حدودی رفتارها را می‌دهد تا تبیین‌کننده مفهوم «رفتار محیطی» بهینه باشند در محیط باشد. با داشتن این شناخت، می‌توان محیط را تغییر داد و عوامل تأثیرگذار بر آن را به نحوی تنظیم کرد که رفتارها به سمت مطلوب جهت‌گیری نمایند. با توجه به شکل‌گیری بهینه و مطلوب محیط (قرارگاه رفتاری)، می‌توان عملکرد افراد و به تبع آن، رفتار محیطی را بهبود بخشید. از این‌رو، مطالعه رفتارهای باشنده در بستر می‌تواند مبنای تحلیل و پیش‌بینی نحوه کارکرد محیط قرار گیرد. هرچه سازگاری محیط-رفتار که بارکر آن را «سینومرفی» (هم‌ساختی) می‌نامد؛ قوی‌تر باشد، محیط انسان ساخت از قابلیت‌ها و کارایی بالاتری برخوردار خواهد بود (Lang, 1987).

از آنجا که توجه به سینومرفی در بررسی محیط‌های معاشرت‌پذیر ضروری به نظر می‌رسد (Salehinia & Memarian, 2012)، پرداختن به این مفهوم در محیط‌های انسان‌ساخت جمعی، ضروری به نظر می‌رسد. در این میان عوامل و عناصر تعریف‌کننده کالبد همچون تناسبات و کاربری‌ها یا نورپردازی‌ها، نمادها و المان‌های دائم یا موقت مرتبط با مناسبت‌ها نیز محتمل است باعث تقویت مثبت الگوی سینومرفی گردد. شکل ۱، مدل مفهومی تبیین تحقق سینومرفی از طریق برهم‌کنش متغیرهای مستقل، وابسته و مداخله‌گر را نشان می‌دهد.

می‌توان در مطالعات از سایر منابع ادبیات داستانی در اقلیم‌های مختلف برای ارائه گزارش‌های وسیع‌تر همسو با پژوهش صورت گرفته بهره گرفت. اسلامی و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه خود تحت عنوان «سنجش قرارگاه‌های رفتاری در قلمرو اماکن مقدس با مورد پژوهی بافت پیرامون حرم مطهر حضرت معصومه(س)» به این موضوع پرداختند که سیاست ایجاد عرصه‌های پیاده‌مدار در سال‌های اخیر، موجبات هم‌افزایی هم‌ساختی کالبد با برپایی مناسک و مناسبات مذهبی به عنوان مهم‌ترین الگوی جاری در قرارگاه‌های مذهبی این قلمرو گردیده است؛ با این حال، ضعف در پاسخگویی و انعطاف ساختار کالبدی در مقابل برخی از الگوهای رفتاری ایستا در ایام عادی و مناسبتی، نشانگر این است که ساختار کالبدی این قرارگاه‌های رفتاری با تمام نیازها و فعالیت‌های زائران، هم‌ساختی کافی را ندارد. آن‌ها قرارگاه‌های رفتاری پیرامون حرم مطهر را با ارائه برنامه و کارکردهای متنوع، طیفی از سازوکارهای رفتاری سازگار و ناسازگار با زمینه تبیین می‌کنند.

نتایج بدست آمده از پژوهش فروتن‌راد و زمانی (۲۰۲۲) تحت عنوان «سنجش قرارگاه‌های رفتاری در میداين شهری؛ مطالعه تطبیقی میدان نقش جهان و میدان امام علی در اصفهان» نشان‌دهنده بیشتر بودن هم‌ساختی میدان نقش جهان به دلایلی از قبیل ایجاد محصوریت و مقياس انسانی تا ایجاد حس تعلق و این همانی برای فعالیت‌های انتخابی و بیشتر بودن فعالیت‌های اجباری و عبوری در میدان امام‌علی(ع) می‌باشد.

طوفان و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان «بازخوانی نظریه سینومرفی در هنر موسیقی خیابانی (مورد مطالعه: پیاده‌گذرهای شهر تهران)» به این نتیجه رسیدند که رفتار و واکنش شهروندان در مواجهه با موسیقی خیابانی تحت تأثیر پیوندهای سینومرفیک به سه شکل «ترغیب و تشویق»؛ «سازگار» و «خنثی»، نمود پیدا می‌کند.

شهری (از نظریه تا عمل: مطالعه میدان تجریش)، دریافتند که الگوهای رفتاری مختلف شامل راه‌رفتن، ایستادن و نشستن تحت تأثیر سه مؤلفه اصلی عملکردی-فعالیتی، محیطی-کالبدی و فرهنگی-اجتماعی شکل می‌گیرد و این الگوها به شدت تحت تأثیر کاربری‌ها بوده و آرایه تسهیلات در فضاهای شهری موجب تشویق شهروندان برای بروز الگوهای رفتاری مختلف می‌شود.

در پژوهشی دیگر، تفکر و همکاران (۲۰۱۹) به بررسی تطبیقی معماری بازار تاریخی تجریش و مرکز خرید ارگ تهران بر اساس نظریه سینومرفی (هم‌ساختی کالبد-رفتار) پرداخته و به این نتایج دست یافتند که بررسی تطبیقی ۲۸ پارامتر استخراج‌شده از نظام‌های شش‌گانه ساختار کالبدی و چهار پارامتر ساختار اجتماعی محیط، در بازار تجریش به تحرک و تنوع رفتاری، تعاملات انسانی پرشور و گذرا و در مرکز خرید ارگ به کاهش تحرک و تنوع رفتارهای انتخابی و اجتماعی اشاره دارد. هم‌ساختی قوی و منعطف ساختارهای محیطی بازار با الگوهای رفتاری، به تولید مداوم روابط ابتکاری میان محیط اکولوژیک، افراد و هم‌ساختی ضعیف و غیرمنعطف در مرکز خرید ارگ، به محدودسازی تنوع رفتارهای محیطی منجر شده است. این نویسندگان در پژوهشی دیگر (۲۰۱۹) نیز به این موضوع می‌پردازند که پیوند ساختارهای کالبدی-اجتماعی بازار تجریش به نحو مشهودتری در جهت‌دهی رفتارها دخالت دارد و راهبردهای خلاقانه رفتاری، نشان‌دهنده عدم سینومرفی ساختار کالبدی با الگوهای رفتاری ایستا است (شکل ۲).

در مطالعه‌ای دیگر با عنوان «تبیین سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری بر اساس شیوه زندگی در خانه‌های محلی روستایی مبتنی بر خوانش از ادبیات داستانی-اقلیمی»، هاشمیان و همکاران (۲۰۲۰) با مطالعه موردی داستان خوندشت ناصر وحدتی، با توجه به دامنه وسیع نمونه‌های ادبیات داستانی اقلیمی، به این موضوع دست یافتند که

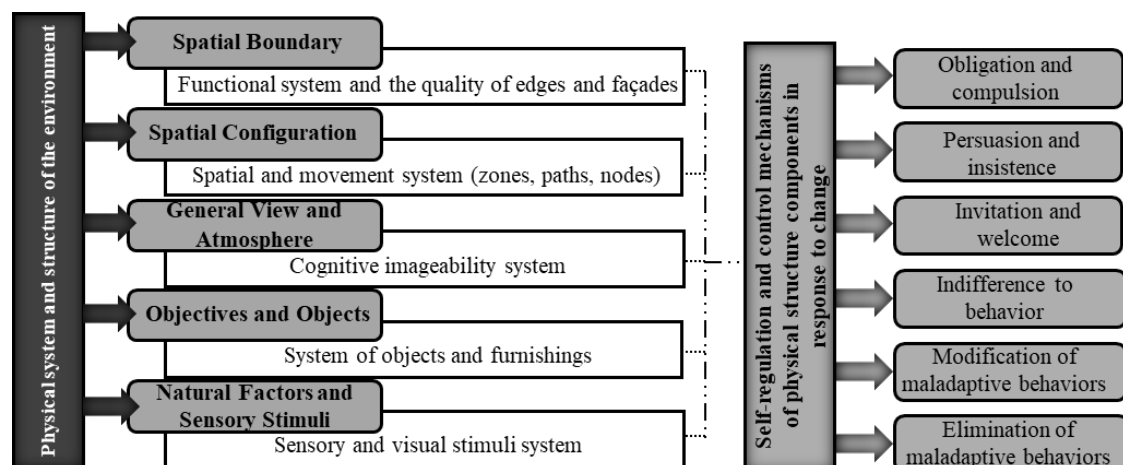

Fig. 2. Model for Observing the Ecological Structures of the Environment (Tafakkor et al., 2019)

مبانی نظری

روانشناسی اکولوژیک

روانشناسی اکولوژیک مطالعه رفتار انسان را وابسته به چه چیزی بودن محیط، چه کسی بودن باشند و چه کسی بودن دیگران تبیین می‌کند و عبارتی به این مفهوم می‌پردازد که رفتار انسان در تعامل با رفتار انسان‌های دیگر و با محیطی که در آن قرار دارد شکل می‌گیرد. به دنبال تلاش برای فهم نظام‌مند رفتارهای باشند، راجر بارکر (۱۹۶۸) اعتقاد دارد که محیط‌ها رفتار افراد مستقر در خود را شکل می‌دهند و افراد صرف‌نظر از تفاوت‌های فردی، در یک محیط معین، رفتار محیطی بسیار مشابهی دارند (Secchiaroli and Bonnes, 1992). او نظام‌های کالبدی و رفتاری محیط را به‌طور مجزا شناسایی و در قالب یک واحد تحلیل مشترک با عنوان «محیط اکولوژیک» یا «قرارگاه رفتاری» انسجام بخشید که پیش از او به «میدان» یا «فضای زندگی» نیز تعبیر شده بود (Golrokh, 2012). از این نظر، محیط ساختارمند، دارای نظم پیوسته و سلسله‌مراتب و تعادلی نیمه‌پایدار است که به نحوی پویا در حال خودتنظیم‌گری با تغییرات احتمالی است (Scott, 2005).

رفتار

نحوه انجام یک فعالیت را رفتار می‌گویند. رفتار، بروز عینی احساس و واکنش باشند نسبت به محیطی است که در آن قرار می‌گیرد، به طوری که فرد می‌تواند تنها با رفتاری که در محیط نشان می‌دهد و بدون استفاده از کلام از ماهیت رفتار به عنوان ابزار غیر کلامی برای صدور پیام و یا ایجاد ارتباط با دیگران استفاده کند (Shahcheraghi & Bandarabad, 2023). همچنین رفتار انسانی برآیندی از انگیزه‌ها و نیازهای فرد، قابلیت محیط، تصویر ذهنی باشند از دنیای خارج ناشی از ادراک او و معنایی که این تصویر برای او دارد می‌باشد (Lang, 1987, 97). وجوه مختلف رویکرد اکولوژیک به تعامل محیط و رفتار از دیدگاه محققان مورد بررسی قرار گرفته که در جدول ۱، نشان داده شده است.

قرارگاه رفتاری

قرارگاه رفتاری به معنای مجموعه‌ای از اصول، قوانین و معیارهایی است که برای توصیف و تفسیر رفتار و عملکرد افراد استفاده می‌شود. طبق مشاهدات بارکر،

رفتارها به تبعیت از محیط، دارای نظم، الگوی آشکار بوده و متأثر از نیروهای درونی فرد و عمدتاً نیروهای بیرونی محیط شکل می‌گیرند و قابل تفسیر هستند (Walsh, 1973). در واقع، رفتار نوعی یادگیری و کنش فعالانه از سوی باشند، نسبت به شرایط محیطی و اقدام او برای تغییر محیط یا رفتار خود برای رفع نیازها و حفظ بقاست (Tuan, 1972) و توالی زمانی و فضایی فعالیت‌های انسانی منشاء شکل‌گیری و توسعه قرارگاه رفتاری است (Afshari & Pourdeyehimi, 2014).

قرارگاه رفتاری در ذیل مفهوم روان‌شناسی محیطی، سلول‌های تئوریزه شده‌ای هستند که به فهم رابطه بین فرد و محیط کمک می‌رسانند. یک قرارگاه رفتاری در لبه الگوهای رفتاری و محیط شکل می‌گیرد، در حالی که رفتار در درون محیط شکل گرفته است و محیط تا حدی با رفتار قابل تطبیق است. در واژگان تخصصی، سینومرف همان لبه میان رفتار و محیط است و محیط سینومرف با رفتار است (Barker, 1969). بطور مثال در یک مطب دندان‌پزشکی که مریض‌ها به درمان درد دندان‌هایشان می‌پردازند، یک الگوی نشستن برای مریض بر روی یونیت وجود دارد و این الگو با الگوی رفتار دندان‌پزشک تطابق خوبی دارد. اینجا محیط با الگوی رفتار و نشستن بیمار هم‌صدا شده است و محیط با رفتار سینومرفیک است. سینومرف‌های متعددی درون یک فضا شکل می‌گیرد و این سینومرف‌ها دارای درجه‌ای از استقلال نسبت به یکدیگر هستند (Hamedani Golshan et al., 2019).

نظریه سینومرفی (هم‌ساختی)

بارکر پیوند ساختار کالبدی و الگوهای پایدار رفتاری در قرارگاه را «سینومرفی یا هم‌ساختی» نامیده است (Shahcheraghi & Bandarabad, 2023). وی معتقد است هم‌ساختی ساختارهای یک قرارگاه، فرصت‌ها و محدودیت‌های مختلفی برای وقوع رفتارها فراهم می‌کند که گاه با وقوع رفتارها، خود نیز دچار تغییر می‌شوند (Popov & Chompalov, 2012). تأثیرگذاری قوی یک قرارگاه بر رفتار افراد به دلیل پیوند سینومرفیک ساختارها و پایداری آن در خلال تغییرات محیط است (Scott, 2005). بنا به این نظریه، پیوند منحصربه‌فرد ساختارهای هر محیط، بازنمود رفتاری ویژه است که طی فرآیندی خلاق، به بازتولید اجتماعی می‌انجامد. در واقع هم‌ساختی (سینومرفی) به این معنی است که بدون

Table 1. Different aspects of the ecological approach to the interaction of environment and behavior from the perspectives of different researchers (Tafakkor et al., 2019)

Researcher	Holism	Systemism	Pragmatism	Objectivism	Realism
Tuan, 1972	●			●	●
Walsh, 1973	●	●	●	●	
Schoggen, 1983	●	●			●
Lang, 1987	●	●		●	●
Bonnes & Secchiaroli, 1992	●	●		●	
Scott, 2005	●			●	●
Francovich, 2008	●	●		●	●
Charles & Sommer, n.d	●	●			●
Popov & Chompalov, 2012	●	●			
Heft et al., 2014	●	●		●	●

al., 1988). اینکه از برنامه کارکردی و رابطه سینومرفیک ساختارهای کالبدی-اجتماعی، تا تجارب قبلی باشند در نحوه استنباط او از محیط تأثیرگذار است می تواند دلیلی بر عدم پیش‌بینی یا تشریح دقیق تأثیر محیط بر رفتار انسان باشد (Wicker, 1972). همچنین تأثیر متفاوت محرک محیطی بر مبنای تفاوت‌های فردی بر باشند، سبب پیروی یا شکل‌گیری خلاقانه رفتار، همسو با قرارگاه رفتاری یا خارج از چارچوب آن، می‌گردد (Schoggen, 1983).

شکل ۳، در هم تنیدگی عوامل تأثیرگذار محیطی در قرارگاه رفتاری و عوامل شکل‌دهنده محیط رفتاری (بعنوان ظرف) بر رفتار باشند و شکل‌گیری رفتاری محیطی، بعنوان مظروف را در پایداری الگوی سینومرفی نشان می‌دهد. آنچه در این دیاگرام مشخص است بسیاری از عوامل بصورت مستقیم یا غیرمستقیم بر شکل‌گیری الگوی سینومرفی رفتار-محیط مؤثر است. این موارد، شامل مولفه‌هایی کیفی و ذهنی یا کمی و عینی مؤثر بر باشند خواهد بود که هم از ظرف موجود و اتمسفر مبتنی بر شرایط دائم یا موقت حاکم بر محیط و عناصر مصنوع آن یا ویژگی‌های رفتاری سایر باشندگان و هم از خصوصیات فردی تثبیت شده باشند یا حالات روحی موقت یا ویژگی‌های آنی او تأثیر می‌پذیرد.

ارتباط ساختی بین قرارگاه (محیط) و رفتار انسان، امکان تشکیل یک مکان-رفتار پایدار نمی‌تواند وجود داشته باشد. به عبارت دیگر اگر الگوهای جاری رفتار در یک مکان رفتاری در زمان‌های مختلف بروز نماید، یک مکان کالبدی می‌تواند جزئی از یک قرارگاه رفتاری باشد و یک الگوی جاری رفتار نیز می‌تواند شامل رفتارهای مختلفی باشد که به موازات هم اتفاق می‌افتد.

از دید بارکر، هم‌ساختی ساختارهای قرارگاه، فرصت‌ها و محدودیت‌های مختلفی برای وقوع رفتارها ایجاد می‌نماید و گاه با وقوع رفتارها و شکل‌گیری رفتار محیطی جدید، خود نیز دچار تغییر می‌شود (Popov & Chompalov, 2012). سه عامل ساختار کالبدی، ساختار اجتماعی-رفتاری و پیوند سینومرفیک این دو نشان دهنده مفهوم قرارگاه رفتاری است (Abioso & Triyadi, 2017). درهم‌تنیدگی ساختارها در عین انسجام درونی اجزاء، کلیتی متمایز از الگوهای بیرون مرز قرارگاه ایجاد می‌کند. بنابراین با حضور در یک قرارگاه رفتاری، برنامه کارکردی آن قابل استنباط خواهد بود (Heft et al., 2014). منتقدان بارکر در تبیین نظریه او، نقش افراد را مبتنی بر نیازها، اهداف، ارزش‌ها و انگیزش‌های باشند جهت حضور در قرارگاه‌های رفتاری در شکل‌گیری رفتارها همسو با شکل‌گیری داورهای عاطفی و مفهومی باشند تشریح نمودند (Perkins et al.).

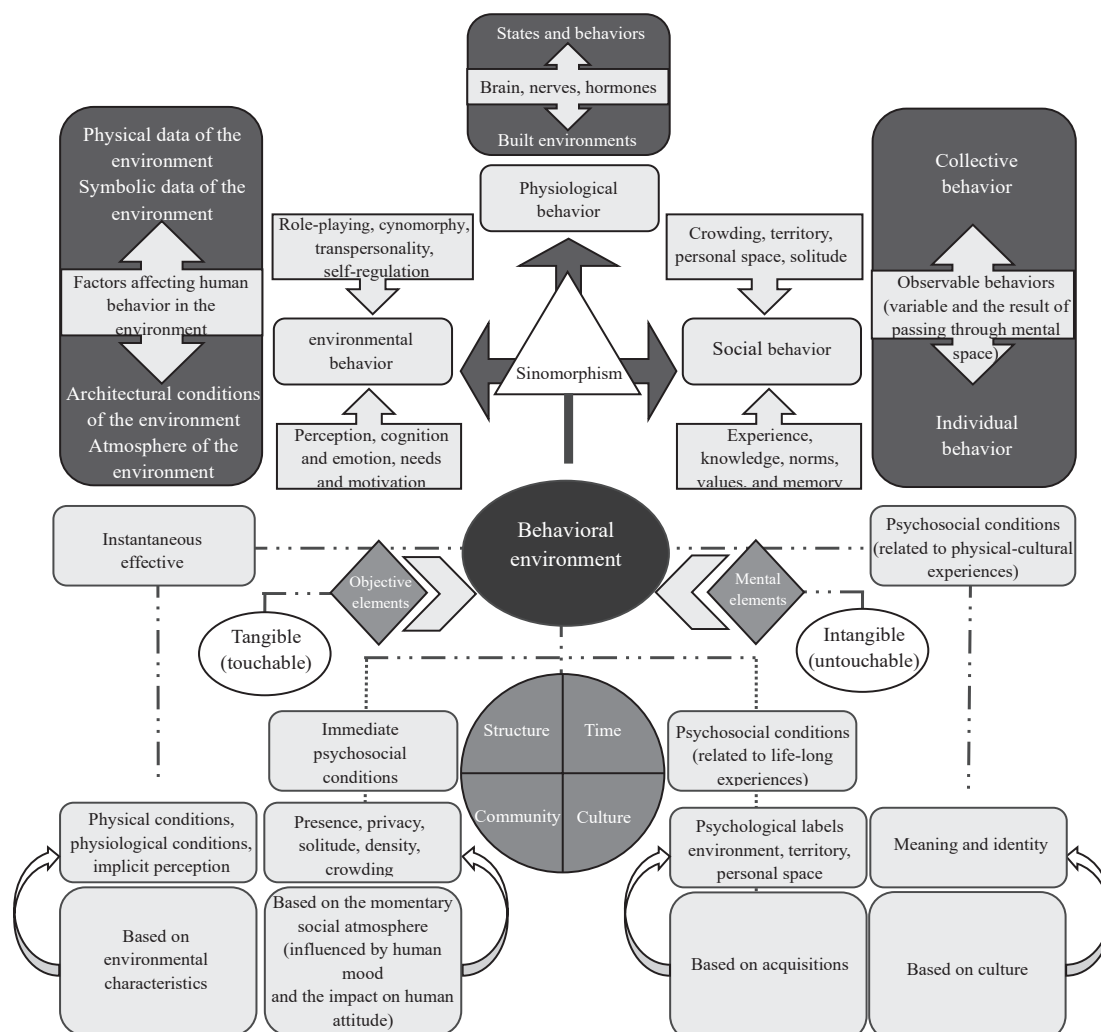

Fig. 3. Explanation of the intertwining of objective and subjective factors affecting the achievement of a sinomorphic Paradigm by freely adopting ideas (Shahcheraghi & Bandarabad, 2023)

مناسبت‌های آیینی مسیحیان

مسیحیت یک آیین ابراهیمی، یکتاپرستانه و استوار بر آموزه‌های عیسی مسیح است. این دین تا سال ۲۰۲۲ با جمعیت تقریبی ۲/۴ میلیارد نفر، بیشترین پیرو را در سرتاسر جهان دارد (Wikipedia, 2024). بعضی از جشن‌های آیین مسیحیت، مانند روز کریسمس در یک زمان مشخص اتفاق می‌افتند، در حالی که دیگر جشن‌ها ممکن است در یک طیف زمانی گسترده‌تر برگزار شوند و یا تاریخ آن‌ها تغییر کند. از جشن‌های آن‌ها می‌توان به یکشنبه‌آدونت، روز همه‌قدیسان، جشن روز عروج، روز کریسمس، عید پاک، اپیفانی، جمعه نیک، چهارشنبه خاکستر، یکشنبه سفید و ... اشاره کرد (Eavar, 2024).

روز کریسمس

کریسمس یا نوئل، جشنی است در دین مسیحیت که به منظور گرامیداشت زادروز عیسی مسیح برگزار می‌شود. بسیاری از اعضای کلیسای کاتولیک روم و پیروان آیین پروتستان، کریسمس را در روز ۲۵ دسامبر جشن گرفته و بسیاری آن را در شامگاه ۲۴ دسامبر نیز برگزار می‌کنند. ایام ۱۲ روزه کریسمس با سالروز میلاد مسیح در ۲۵ دسامبر آغاز شده و تا جشن خاج‌شوین در روز ۶ ژانویه ادامه می‌یابد (Wikipedia, 2024). برگزاری کریسمس در کشورهای مختلف مسیحی بنا به سنت و رسم و رسوم آنان، تفاوت‌هایی نیز با یکدیگر دارد. اما مشترکات این مراسم این است که مسیحیان برای جشن گرفتن میلاد عیسی مسیح به کلیساها می‌روند، در منزل یک درخت کاج را تزئین و چراغانی می‌کنند و در خیابان‌ها و کوچه‌ها دسته‌دسته سرودهای پرستشی و شکرگزاری اجرا می‌نمایند (Ebtekarnews, 2024).

روش پژوهش

به منظور بررسی مناسبت‌های آیینی بر هم‌ساختی کالبد-رفتار در معماری محله جلفای اصفهان که هدف اصلی این پژوهش است، ساختار کالبدی، عملکرد و رفتار

باشندگان در محیط انسان ساخت جمعی (محله جلفای اصفهان) صورت و گردآوری اطلاعات در سه بازه زمانی قبل، حین و بعد از برگزاری مناسب آیینی مورد بررسی قرار گرفت.

این پژوهش از نوع کاربردی است که با رویکردی کیفی و به روش توصیفی-تحلیلی به کمک مطالعات اسنادی و مشاهدات میدانی غیرواکنشی ناظر با نمونه‌گیری احتمالی در سه بازه هدفمند صبح، ظهر و بعدازظهر به مردم نگاری و نقشه برداری رفتاری مبتنی بر مشاهده، فیلم و عکس‌برداری موضوعی می‌پردازد. اطلاعات جمع‌آوری شده، بصورت قیاسی در بازه‌های زمانی مختلف با روش استدلال و استنتاج منطقی، مورد تحلیل و تفسیر و در روند پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. مدت زمان بیست و یک روزه این پژوهش به سه بازه برابر (۷ روزه) تقسیم شده است. برای پوشش دادن شرایط مؤثر بر مشاهدات رفتاری در انتخاب زمان مشاهده، به بازه زمانی هفت روزه کریسمس توجه شده است. در هر بار مشاهده، محدوده مورد بررسی در خلوت‌ترین تا شلوغ‌ترین زمان شبانه روز (۹ صبح تا ۱۰ شب) و در سه مقطع زمانی مجزای سه ساعته، به طور پیوسته مورد مشاهده گرفته است. در هر مقطع خیابان جلفا و کاربری‌های آن مورد بررسی قرار گرفته است. بر اساس ۹ برداشت برگزیده پیوسته یا غیرپیوسته در هر بار فیلم‌برداری، علاوه بر عکس‌برداری مقطعی در مقاطع سه ساعته روز، به ماهیت رفتاری محیط پرداخته شده و بررسی روابط میان کالبد و عملکرد و رفتار مورد توجه قرار گرفته است.

شکل ۴ مدل روش‌شناختی پژوهش را نشان می‌دهد.

یافته‌ها

محله‌ها بعنوان مصداقی از محیط انسان ساخت جمعی، شالوده اساسی اکوسیستم‌های شهری را تشکیل می‌دهد. محله جلفا یکی از قدیمی‌ترین و معاشرت‌پذیرترین

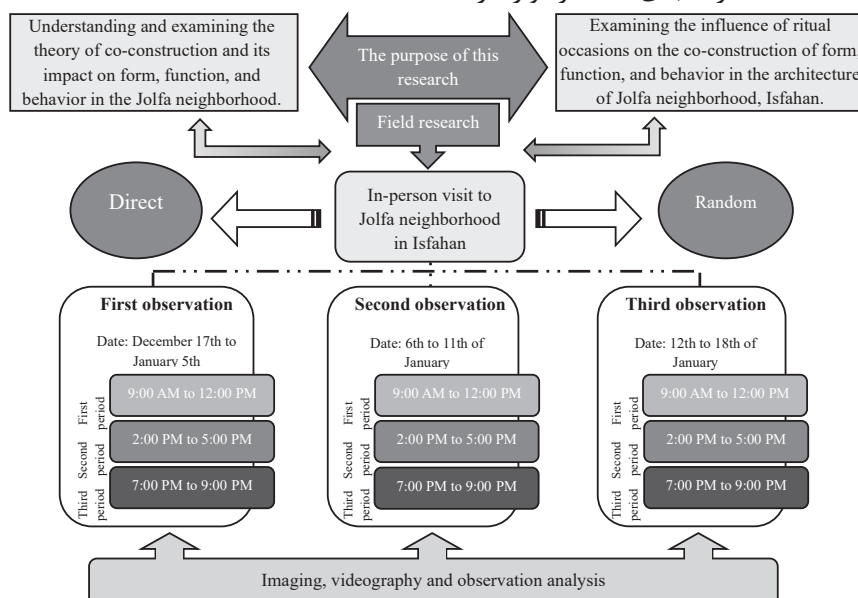

Fig. 4. Research methodology

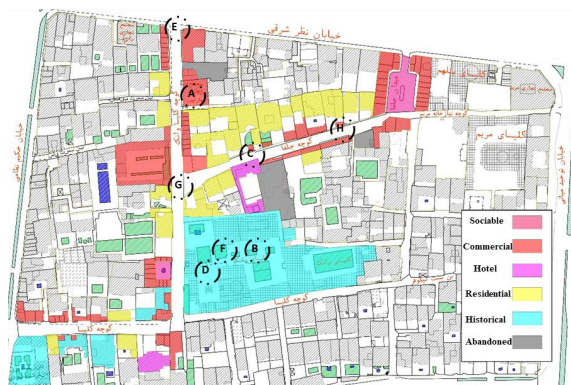

Fig. 7. Display of existing uses in Jolfa neighborhood, Isfahan

میان افراد کمک کند. این افزایش، به دلیل حضور افراد در مکان‌های مرتبط با مناسبت و اشتراک در فعالیت‌هایی مانند خرید هدیه، جشن و ... همسو با محیط رفتاری رخ می‌دهد و از آنجا که افراد معمولاً با خانواده و دوستان خود در محیط جمعی حضور پیدا می‌کنند، افزایش تراکم و احتمال شلوغی و ازدحام می‌تواند باعث ایجاد تغییراتی در رفتار محیطی باشندگان شود.

با مشاهده و تحلیل تصاویر می‌توان گفت، برخی عناصر شکل دهنده محیط جمعی می‌تواند باعث ایجاد مکث و سکون افراد گردد که در صورت پاسخ کالبد به نیاز باشند، اجتماع‌پذیری شکل می‌گیرد و در صورت عدم توجه کافی به راهکارهای طراحی افزایش‌دهنده قابلیت محیط در راستای شکل‌گیری تنوع رفتاری، اجتماع‌گریزی را به همراه دارد. بنابراین طراحان شهری باید با پیش‌بینی رفتارهای محیطی باشند (گروه باشندگان) به مواردی مانند تراکم، جلوگیری از ازدحام یا انزوا، همچنین احتمال شکل‌گیری تنوع رفتاری مبتنی بر قابلیت محیط در راستای اجتماع‌پذیری یا اجتماع‌گریزی، به طراحی میلمان‌های مناسب و بهره‌گیری از المان‌ها، نمادها و عناصر مطلوب و مبتنی بر عملکردهای کالبدی به شکل‌دهندگی محیط رفتاری پرداخته و به ایجاد تعاملات اجتماعی در محیط، به ویژه در مناسبت‌های خاص کمک کنند. در جدول ۲ میزان تراکم و ازدحام در مراکز محله جلفا در دو بازه زمانی مناسبی (کریسمس) و روزهای عادی مقایسه شده‌است.

نشانه‌های شهری می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر اقدامات باشند در طول رویدادهای خاص؛ مانند جشن‌های کریسمس داشته باشد. سازه‌های نمادین اغلب به‌عنوان نقاط کانونی عمل می‌کنند و باعث دورهم جمع شدن تعداد زیادی از افراد می‌شوند تا در سنت‌های فصلی شرکت کنند یا صرفاً نمایش‌های تزئینی را تحسین نمایند. در بسیاری از موارد، اتمسفر ایجاد شده در گردهمایی‌ها، احساسات، همیستگی و همراهی را در بین افراد مرتبط یا غیرمرتبط با مناسبت‌هایی آیینی تقویت می‌کند که این افراد برای قدردانی از این مناسبت گردهم آمده و همچنین حسن نیت و نوع دوستی را تقویت می‌کند، علاوه بر این، عناصر فرهنگی متمایز ذاتی در مناطق خاص ممکن است خود را از طریق

محله‌های شهر اصفهان دارای جایگاه ویژه در منظر تاریخی و هویتی شهر می‌باشد که قدمت آن به دوره صفوی برمی‌گردد و ساکنان آن آرامنه می‌باشند. محدوده محله جلفا حفاصل بلوار توحید میانی و خیابان حکیم نظامی، خیابان نظر شرقی و خیابان شریعتی غربی می‌باشد.

محدوده مورد پژوهش در این تحقیق، از ورودی میدان جلفا از سمت خیابان نظر شرقی، میدان جلفا، کوچه جلفا، ورودی کوچه کلیسا به سمت کلیسای وانک و میدان خاچاطور کساراتسی، از مسیر کوچه کلیسا به سمت خیابان حکیم نظامی می‌باشد. وجود بافت تاریخی، ابنیه تاریخی و احداث پاساژها و مراکز خرید امروزی سبب رشد و رونق نسبی این محله شده است. در شکل ۵ محدوده مورد پژوهش نمایش داده شده و همچنین سه مرکز محله موجود در این محدوده مشخص شده و در شکل ۶ عکس‌های هوایی این مراکز قابل مشاهده می‌باشد.

Fig. 5. Display of the research area in the Jolfa neighborhood and the centers available in the research context

Fig. 6. Aerial photo of the centers of the Jolfa neighborhood: 1. Jolfa Square; 2. Hachatur Kesaratsi Square; 3. Martin Commercial Complex

در محله جلفا ابنیه تاریخی حائز اهمیتی شامل کلیساهای تاریخی وانک، بتلهم، مریم مقدس، تعدادی از خانه‌های تاریخی آرامنه، واحدهای خرد تجاری در کنار پاساژها در کوچه‌ها و خیابان‌های اصلی این محدوده قرار گرفته است. باوجود کاربری‌های تجاری و رفاهی متعدد، همچنان بافت مسکونی در منطقه وجود دارد که اکثراً مربوط به آرامنه و ساکنان قدیمی محله است.

در شکل ۷، کاربری‌های موجود در محله جلفا بر اساس دسته‌بندی؛ فضاهای اجتماع‌پذیر، فضاهای تجاری، فضاهای اقامتی، مسکونی، بناهای تاریخی و فضاهای متروکه نمایش داده شده‌است.

ازدحام و تراکم در مناسبت‌های آیینی مانند جشن سال نوی میلادی در محیط‌های جمعی و فضاهای عمومی می‌تواند به افزایش تعامل و ارتباطات اجتماعی

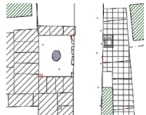
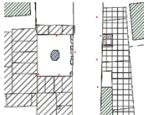
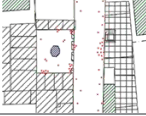
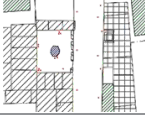
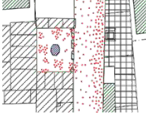
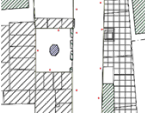
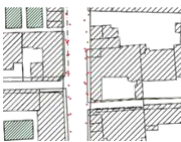
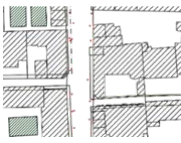
از آنجایی که مبلمان شهری جزء مهمی از ساختار یک شهر و قسمت عمده‌ای از عناصر تشکیل‌دهنده یک شهر، بخشی از ارزش‌های زیبایی‌شناختی و عناصر مرتبط با هویت آن محسوب می‌شود، در زیباسازی، هماهنگی، نظم و آسایش روحی و روانی افراد در یک شهر و یا یک خیابان نقش بسزایی دارد. بسیاری اوقات عناصر مبلمان شهری در ارتباط با هم قرار می‌گیرند، آن‌ها یکدیگر را تکمیل می‌کنند و بر کارایی یکدیگر تأثیر می‌گذارند (Sandoqabadi et al., 2019).

مبلمان شهری با توجه به شکل، مصالح مورد استفاده، محل و مدل قرارگیری می‌توانند اجتماع‌پذیر یا اجتماع‌گریز باشند و بر میزان رضایت کاربران تأثیر زیادی داشته باشند.

موسیقی سنتی، ارائه غذا یا لباس در این گردهمایی‌های شادی‌بخش نشان دهند. در شکل ۸، برخی تزئینات و الحاقات مناسبتی در محله جلفا در بازه زمانی سال نو میلادی را می‌توان مشاهده کرد.

آرایش مبلمان و نحوه چیدمان آن در محیط انسان ساخت جمعی، از ایجاد تعامل اجتماعی میان باشندگان تا تأمین خلوت جمعی می‌تواند تأثیرگذار باشد؛ در نتیجه مبلمان شهری مناسب، در صورت همسویی با ماهیت محیط، اثرات زیادی در کاهش ناهنجاری‌های جامعه دارد و باعث ارتباط بیشتر بین شهر و شهروندان و نیز شهروندان با یکدیگر و همچنین حفظ حریم گروهی باشندگان می‌شود. این عناصر می‌توانند ارتباط، آرامش، تفکر و حتی تفریح را در بین کاربران تسهیل کنند و در نتیجه حس تعلق و دلبستگی به مکان را افزایش دهند.

Table 2. Survey of density and crowding in the centers of Jolfa neighborhood, Isfahan

Date and Time	Plan	Image	Plan	Image
During a special time period (Christmas)		On normal days		
Jolfa Square				
9:00 -12:00				
14:00 -17:00				
19:00 - 20:00				
Hachatur Kesaratsi Square				
9:00 -12:00				
14:00 -17:00				
19:00 - 20:00				
Martin Commercial Complex				
9:00 -12:00				
14:00 -17:00				
19:00 - 20:00				

پویایی و خرید رخ دهد اما برای فضای باز جمعی قابلیت تعمیم ندارد. مبلمان‌های موجود در میدان جلفا عموماً از نوع اجتماع‌گریز می‌باشند، وجود نیمکت‌هایی (L شکل) در اطراف باغچه‌ها و وجود عناصری در اطراف حوض در میدان رو به روی کلیسا (میدان خاچاطور کساراتسی) مانع مکث، سکون و نشستن افراد و اجتماع‌پذیری در محیط جمعی می‌شود. در شکل ۹، محل‌های توقف و استراحت در محله جلفا نمایش داده شده‌است.

با بررسی محدوده مورد پژوهش، فضای توقف و استراحت در ناحیه، محدود به میدان جلفا می‌باشد و عملاً مبلمان دیگری در این خیابان وجود ندارد و مردم به ناچار از فضای اطراف میدان روبه‌روی کلیسا، جلوی ورودی مغازه‌ها و خیابان‌ها و همچنین سکوه‌های سنگی کنار خیابان استفاده می‌کنند. این مسئله اگرچه در برخی از محیط‌های جمعی بسته مانند مراکز تجاری بزرگ می‌تواند بعنوان یک استراتژی در محیط رفتاری جهت افزایش حرکت،

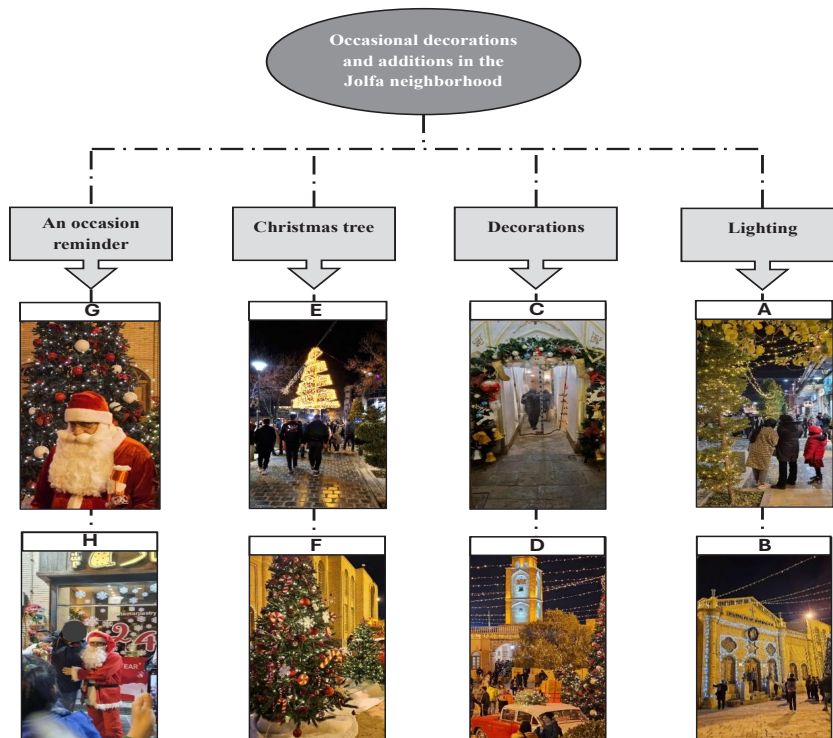

Fig. 8. Display of decorations and festive additions in the Jolfa neighborhood during the New Year period (the location of each image is shown in Fig. 7)

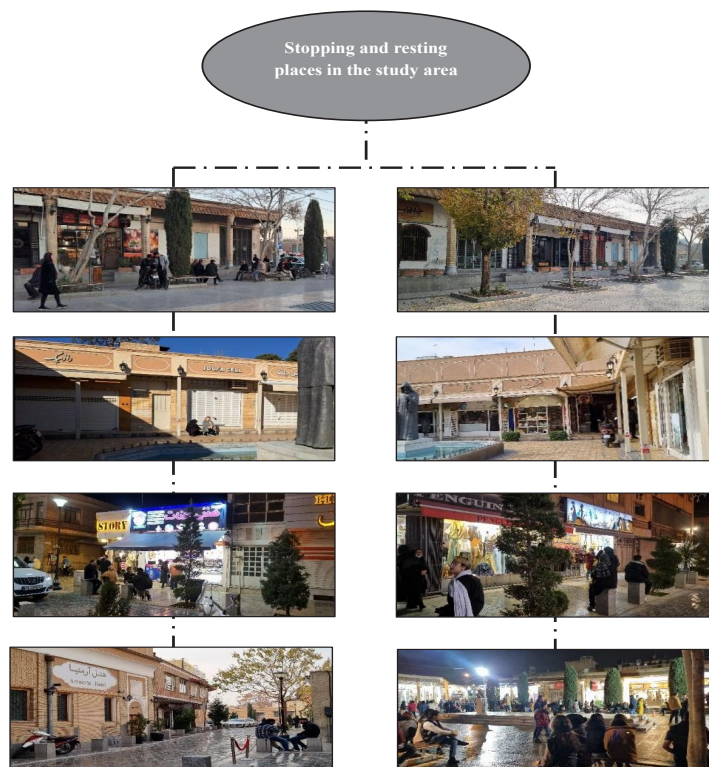

Fig. 9. Showing stopping and resting places in the study area

فردی و اجتماعی افراد تأثیرگذار باشد. بدون شک مؤلفه‌های ملموس و ناملموس نقش اساسی در شکل دادن به رفتار انسان در محیط‌های مختلف از جمله محیط‌های شهری دارند. عوامل ملموس به عوامل فیزیکی اشاره دارد که فضا را اشغال می‌کند، از ویژگی‌های طبیعی مانند درختان تا عناصر ساخته شده مانند ساختمان‌ها و خیابان‌ها، جنبه‌های ناملموس شامل ایده‌های انتزاعی، باورها، آداب و رسوم، هنجارها، ارزش‌ها، احساسات، خاطرات، ادراکات و انتظارات ذاتی افراد و جوامع است.

هر دو دسته به طور پیوسته و پویا بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند و باعث ایجاد رفتارهای مختلف در مکان‌های متفاوت می‌شود. طبق مشاهدات میدانی صورت گرفته در محدوده محله جلفا، تفاوت‌هایی میان الگوهای رفتاری و اجتماعی در دو بازه زمانی مورد پژوهش (بازه مناسبت آیینی و روزهای عادی) وجود دارد. به نحوی که میزان استقبال از کاربری‌های موجود در بستر پژوهش را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. در بازه زمانی مناسبت آیینی (کریسمس)، علاوه بر افزایش جمعیت در محدوده مورد پژوهش

اجزای کالبدی از جمله قابلیت جداره‌های داخلی و پیرامونی در جذب فعالیت‌ها و رفتارها مورد بررسی قرار گرفت. با الهام از طبقه‌بندی جداره‌ها توسط یان گل (Gel & Sovar, 2013)، معیارهای پنجگانه در سه دسته کلی مطابق جدول ۳ برای ارزیابی جداره‌ها بر مبنای پژوهش انجام شده از تفکر و همکاران (۲۰۱۹) تنظیم گردید. براساس این معیارها، کیفیت جداره‌های محدوده در شکل ۱۰ بررسی شده و نوع رفتار افراد نیز که در این محدوده مشاهده شد، در شکل ۱۱ نشان داده شده است.

تحلیل یافته‌ها

توجه به الگوی سینومرفی در معماری و طراحی شهری، علاوه بر خلق محیطی پاسخده به نیازهای انسان محور، می‌تواند منجر به پویایی عملکرد و تقویت پیوند ساختار کالبدی و مؤلفه‌های همسو با پایداری قرارگاه رفتاری گردد و به ارتقای کیفیت زندگی باشند، بیانجامد.

طبق مطالعات انجام شده، محیط انسان ساخت جمعی می‌تواند به طرز قابل توجهی بر رفتارهای

Table 3. Criteria for Facade Evaluation (Tafakkor et al., 2019)

Facade Behavioral Capability	Impressive Facade features	Facade evaluation: One point for each feature, total of five points
- Functional zoning capability (Essential activities) - Facade Flexibility for Integration of Compatible Activities and Separation of Incompatible Activities - Facade Adaptability to Activity Changes	- Facade Permeability - Facade Flexibility and Modifiability	Active and Open (5 ≥ 4) Friendly (4 ≥ 3) Mixed (3 ≥ 2) Boring (2 ≥ 1) Inactive (1 ≥ 0)
- Capability to Accommodate Subtle and Creative Activities (Optional Activities)	- Facade Form (Recesses and Protrusions) - Adequate Details and Suitable Facade Materials - Horizontal and Vertical Articulation	
- Capability to Enhance Verbal Interactions (Social Activities) - Capability to Enhance Non-Verbal Interactions (Social Activities)	- Physical and Visual Permeability of the Facade	

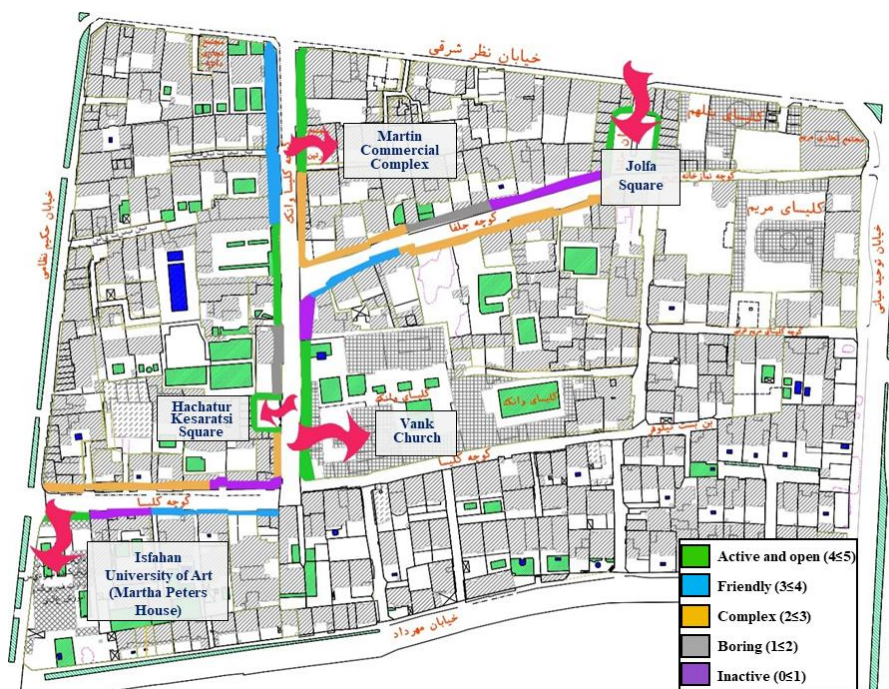

Fig. 10. Classification of facades based on their behavioral capabilities in the context of the study

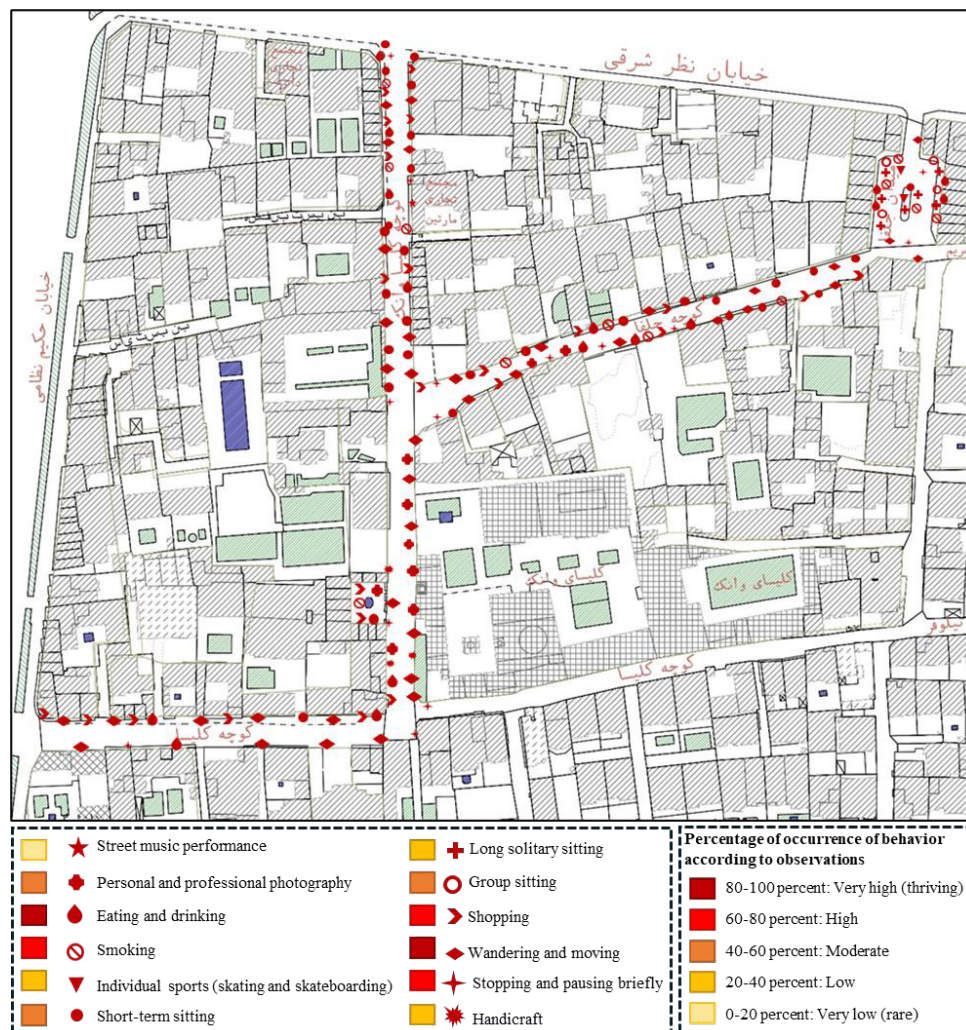

Fig. 11. Displaying behaviors in the context of the research subject

سرودهای مناسب آیینی تا رفتارهایی همچون ازدحام و هجوم جمعیت را در خود جای دهد که هر کدام، نیاز به رویکردهای پاسخدهی خود را دارد. آرایش و نوع چیدمان مبلمان‌ها تأثیر بسیاری بر نوع رفتارهای جمعی دارد و نوع قرارگیری مبلمان‌ها باعث بروز رفتارهایی از قبیل نشستن گروهی یا انفرادی کوتاه یا بلندمدت، خوردن و آشامیدن، استعمال دخانیات و رفتارهایی از این قبیل شده است. در برخی از مراکز جمعی محدوده نیز (مانند میدان خاچاطور) کمبود و عدم وجود مبلمان مناسب باعث کاهش رفتارهای جمعی و اجتماع‌پذیری شده است. اگرچه در هر صورت مبتنی بر ظرفیت موجود در مراکز محله جلفا، اجتماع‌پذیری شکل می‌گیرد و این عامل در بازه زمانی مناسبت‌های آیینی افزایش نیز می‌یابد، اما می‌توان مبتنی بر تقویت سینومرفی کالبد-رفتار، با طراحی و استقرار مبلمان انعطاف‌پذیر همسو با افزایش قابلیت محیط، در راستای تأمین نیاز باشندگان به اجتماع‌پذیری یا اجتماع‌گریزی پاسخ داده شود.

نکته حائز اهمیت آنکه مبلمان کنونی موجود در اطراف باغچه‌های میدان جلفا، با اندکی جابجایی در نصب و بدون تغییر مبلمان، می‌تواند امکان همزمان

(به‌خصوص در بازه زمانی عصر تا شب)، میزان مراجعه به کاربری‌های تجاری، رفاهی، تاریخی و حتی کاربری‌های اقامتی، نسبت به روزهای عادی به طور قابل توجهی افزایش می‌یابد. با تحلیل مشاهدات انجام شده (جدول ۲) می‌توان به این مسئله پی برد که در بازه زمانی مناسبت‌های آیینی میزان و نوع تراکم و ازدحام جمعیت در مقایسه با روزهای دیگر بسیار متفاوت است. یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر این عامل در این بازه زمانی، المان‌ها و نشانه‌های شهری (نمادهای مرتبط با کریسمس) مستقر در بستر پژوهش است که اکثراً در زمان جشن نصب و مدتی بعد جمع‌آوری می‌شوند. وجود بناهای تاریخی آیینی (کلیساها) نیز یکی دیگر از عوامل مؤثر بر ازدحام و تراکم در این محدوده است.

با توجه به این امر که در مراکز جمعی بستر پژوهش، تنوع شکل‌گیری الگوهای رفتاری افزایش می‌یابد، تحلیل و بررسی مشاهدات در این مراکز از اهمیت بالایی برخوردار است. در این بازه زمانی، می‌توان شاهد برخی از رفتارهای محیطی متنوع غیرقابل پیش‌بینی نیز بود که همسو با اتمسفر غالب در لحظه، شکل می‌گیرد، این عامل می‌تواند گستره‌ای از رفتارهای مرتبط همچون همخوانی

رفتارهایی مانند ورزش‌های فردی، نشستن انفرادی طولانی مدت و یا دست‌فروشی به میزان کم (۴۰-۲۰ درصد) و رفتارهایی مانند اجرای موسیقی خیابانی به میزان بسیار کم (۲۰-۰ درصد) است. همچنین نوع و کیفیت کاربری‌های محدوده مورد پژوهش، میزان کیفیت و تأمین نیازهای افراد در مراکز جمعی محله، نوع و محل قرارگیری المان‌ها و نشانه‌های شهری مرتبط با مناسبت آیینی، نوع و نحوه قرارگیری مبلمان‌های شهری (هم در مراکز جمعی و هم در بخش‌های دیگر) و کیفیت و قابلیت‌های رفتاری جداره‌ها بر تنوع و شکل‌گیری الگوهای رفتاری در محدوده مورد پژوهش تأثیر بسزایی دارند.

نحوه ارزیابی ساختار کالبدی و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر رفتارهای محیطی در ساختار کالبدی در جدول ۴ ارائه شده است.

نتیجه‌گیری

مناسبت آیینی می‌تواند در تقویت هم‌ساختی کالبد-رفتار تأثیر مثبت داشته باشد. تقویت این الگوی هم‌ساختی از قابلیت محیط انسان ساخت جمعی نیز تأثیر می‌پذیرد. قرارگاه رفتاری جمعی در زمان برگزاری مناسبت‌های آیینی دربرگیرنده تنوع

اجتماع‌پذیری را در هندسه همگرا و اجتماع‌گریزی در هندسه واگرای (L شکل) خود ایجاد نماید.

مورد دیگر در ارزیابی بستر پژوهش، کیفیت و قابلیت رفتاری جداره‌هاست. پس از ارزیابی جداره‌ها، این امر مشهود است که در اطراف مراکز محله و بناهای تاریخی و کاربری‌های تجاری مهم، قابلیت رفتاری جداره‌ها نسبتاً فعال و باز، در اطراف کاربری‌های رفاهی (مانند کافه‌ها) این قابلیت‌ها معمولاً دوستانه، در محدوده کاربری‌های تجاری نسبتاً کم اهمیت قابلیت‌های رفتاری از نوع مختلط، در برخی جداره‌های مسکونی و نسبتاً متروکه این قابلیت‌ها تا حدودی خسته کننده است و در محدوده کاربری‌های مسکونی قابلیت‌های رفتاری تا حدود زیادی غیرفعال است. در ادامه مبحث ارزیابی بستر با تحلیل و بررسی رفتارهای مورد مشاهده، می‌توان به این موارد دست یافت که در زمان کریسمس درصد وقوع رفتارهایی مانند پرسه‌زنی و حرکت و یا خوردن و آشامیدن به میزان بسیار زیاد (۸۰-۱۰۰ درصد)، رفتارهایی مانند خرید، سیگار کشیدن و یا ایستادن و توقف کوتاه به میزان زیاد (۸۰-۶۰ درصد)، رفتارهایی مانند عکاسی شخصی و حرفه‌ای، نشستن کوتاه مدت، نشستن جمعی به میزان متوسط (۶۰-۴۰ درصد)،

Table 4. Summary and Physical Analysis of the Study Environment Based on Ecological Structure Components

Physical Structure of the Environment	Components	Observation Results
Edge and Facade Quality	Definition of Boundaries	Physical Demarcation: - Fixed boundary of space and storefront facade elements. - Semi-fixed boundary of cafe spaces and store windows.
	Enclosure of Facades	Movable arrangement of furniture on sidewalks.
Movement system	Number, Location, and Legibility (Thresholds)	Abundance of physical signs and physical distinction of plaza spaces from alley spaces.
	Geometric Order and Orientation Pattern	- Rectangular turning path around the plazas leading to the linear alley paths, narrow width of circulation routes. - Separation of pedestrian and vehicular paths by green spaces and urban furniture.
Space system	Space organization	Convergent design in plaza spaces and their leading paths.
	Placing focal points in space	Concentrated in Jolfa Square (central platform, sundial platform), concentrated in Hachatur Kesaratsi Square (fountain and central statue), dispersed in alleys.
	Diversity of space	Multi-part diversity (spatial distinction of alleys independent of Jolfa and Hachatur Kesaratsi squares).
Functional system	Functional Organization	Functional placement and zoning on a single level.
	Capability to Attract Functional	Inviting and attracting (façade recesses and protrusions to attract functions)
	Functional Territory Separation	Lack of adherence and ambiguity of territories, functional encroachment of spaces into passageways and plazas.
	Facade Movement Openness	- Freedom of movement, with minor movement restrictions in porches and wide entrances in plazas. - Movement limitations and occasional obstruction, presence of large glass facades and limited entrances in passages.
	Social Interaction and the Role of Facades	- Inducing intimacy and familiarity in buyer-seller relationships, direct encounters, increased product choice and purchasing opportunities in booths around plazas. - Inducing formality in buyer-seller relationships, hesitation to enter stores, reduced product choice and purchasing opportunities in alley booths.
Cognitive Image System	Appearance and Overall Atmosphere of the Environment	Joyful-sad, friendly, intimate and familiar, populous, dynamic and lively (especially during the Christmas-New Year festive period), nostalgic and historical
Visual System	Visual Order	Dynamic Order (High Diversity).
	Visual Diversity	High diversity of details and visual elements, wide visual variety of products.
Sensory System	Sensory Interaction	No interaction restrictions, diverse surface textures and natural materials (especially brick), inability to touch products and goods.
	Sensory Diversity, Environmental Sensory Stimuli	- Moderation of noise pollution, music played in some cafés (especially during Christmas period). - Presence of green nature (both fixed and movable) and possibility of touching precipitation.
Objects and Furniture System	Functional	Need for physical barriers (such as showcases) in some shops (especially in alley booths shops).
	Recreational	Jolfa Square equipped with wooden benches, stairs, and stone platforms; sidewalks in passages equipped with single-seat stone platforms.

باعث کاهش اجتماع پذیری و شکل گیری رفتارهای جمعی می‌شود. قابلیت‌های رفتاری جداره‌ها نیز در اطراف مراکز مهم معمولاً فعال و باز است، اما در برخی بخش‌های محدوده این قابلیت‌ها ممکن است خسته کننده باشند.

ظرف مکان، متشکل از عناصر کالبدی مصنوع و طبیعی در تبیین قرارگاه رفتاری و جهت‌دهی به رفتار باشندگان در قالب مظروف نقش اساسی دارد و مناسبت‌های آیینی مبتنی بر قابلیت محیطی، علاوه بر تقویت سینومرفی کالبد-رفتار، می‌تواند سبب ایجاد تنوع در رفتار محیطی باشند شود. در این الگو، نقش باشندده در برابر سایر باشندگان در بازه مناسبت‌های آیینی می‌تواند به تقویت سینومرفی، بیشتر از اوقات خارج از این بازه زمانی بیانجامد. تعامل میان افراد در بازه مناسبت‌های آیینی تنوعی از رفتارها، فعالیت‌ها و تغییرات در محیط ایجاد می‌کند که ممکن است بر رفتار و عناصر مختلف محیطی تأثیرگذار باشد. به عنوان مثال، در زمان جشن کریسمس، تزئینات، رنگ‌ها، نورپردازی‌ها و معماری مرتبط با این مناسبت می‌تواند باعث شود که محیط‌های مختلف و اشیاء دارای شکل و نقشی مشابه یکدیگر شوند و هم‌ساختی بیشتری در محیط ایجاد شود.

در ادامه راهکارهایی همسو با افزایش الگوی سینومرفی در بستر پژوهش پیشنهاد می‌گردد: در مناسبت‌های آیینی مانند کریسمس، مبلان و تزئینات بعنوان عناصری عینی می‌تواند در ایجاد یک اتمسفر دوستانه و گرم بعنوان مؤلفه‌ای کیفی در محیط جمعی کمک نماید. برای افزایش هم‌ساختی کالبد-رفتار، در سایر بازه‌های زمانی عادی نیز می‌توان از الگوها و طرح‌های انتزاعی مرتبط با کریسمس، اشیاء تزئینی و ترکیب آن‌ها با رنگ‌های همسو استفاده کرد. استفاده از رنگ‌ها و طرح‌های مرتبط با موضوعات مختلف مثل مناسبت‌ها، فصل‌ها، سازگاری با محیط و استفاده از چراغ‌های زیبا و نورپردازی مطابق با مناسبت‌ها می‌تواند احساس جذابیت و شادابی را برای باشندگان ایجاد نماید. تعریف فضاهای جمعی و دوستانه با استفاده از مبلان مناسب و تنظیم آن در فضای باز می‌تواند سبب تقویت ارتباطات اجتماعی شود و میزان سینومرفی در محله را افزایش دهد. به علاوه، برگزاری رویدادها و فعالیت‌های اجتماعی مرتبط با مناسبت‌های آیینی، مانند مسابقات یا برگزاری بازارهای کریسمسی می‌تواند تعاملات اجتماعی-فرهنگی را تقویت و احساس انسجام در محله را افزایش دهد و در یک تعمیم کلی، برگزاری جلسات محلی، بازارهای محلی، جشنواره‌ها و رویدادهای مشابه دیگر می‌تواند به همبستگی اجتماعی و تقویت احساس مشارکت و افزایش انگیزه باشندگان بیانجامد. با بهره‌گیری از این راهکارها، می‌توان در محیط انسان ساخت جمعی به تقویت و پایداری الگوی سینومرفی پرداخت. می‌توان

رفتاری بیشتری در قیاس با زمان‌های دیگر است، رفتار باشندده در محیط در طول مناسبت‌های آیینی مانند کریسمس به طرق مختلف بر ظرفیت‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی تأثیر می‌گذارد. در طول این مناسبت‌ها، افراد اغلب دور هم جمع می‌شوند و ارتباط افراد با یکدیگر، باعث افزایش تعاملات اجتماعی و ایجاد خاطرات مشترک می‌شود و حس تعلق را در جامعه تقویت می‌کند. بواسطه مناسب آیینی و شرایط غالب بر اتمسفر محیط جمعی، افراد بیشتری به محیط جمعی مراجعه می‌کنند که این موضوع، پویایی و حرکت، مراجعه بیشتر به تصرف‌های موجود و تقویت عملکردهای محیطی را نسبت به شرایط عادی و در نتیجه، هم‌افزایی محیط-عملکرد-رفتار را به همراه دارد و اثرات اقتصادی قابل توجهی بر توسعه اقتصادی، حمایت از کسب‌وکارها و ایجاد فرصت‌های شغلی دارد. همچنین، مناسبت‌های آیینی نقشی مهم در حفظ و انتقال ارزش‌ها، باورها و سنت‌های فرهنگی در نسل‌ها را برعهده دارد. به عنوان مثال، تزئین ساختمان‌ها با نماد و تزئینات کریسمس و وجود یادآورهای مناسبتی در محیط مانند بابانوئل و درخت کریسمس، باعث به اشتراک گذاشتن سنت‌ها و آداب و رسوم می‌شود و فعالیت‌هایی همچون نوع پوشش، تهیه غذاهای سنتی و خواندن سرودهای مناسبتی، همگی به تقویت ظرفیت فرهنگی اجتماعی کمک می‌کند. عوامل مذکور نقش بسزایی در تبیین تعامل انسان و محیط و بروز تنوع رفتاری باشندگان در محیط شده و سبب ایجاد محیط انسان ساخت جمعی پایدار می‌گردد.

مشاهدات انجام شده در محله جلفا نشان می‌دهد که در زمان مناسبت‌های آیینی مانند کریسمس، فعالیت‌ها و تراکم‌های جمعیتی، بسیار بیشتر از روزهای عادی است و الگوهای رفتاری و اجتماعی به طرز قابل توجهی متنوع است. در زمان کریسمس درصد وقوع رفتارهایی مانند پرسه‌زنی، حرکت یا خوردن و آشامیدن نسبتاً زیاد و رفتارهایی مانند ورزش‌های فردی، نشستن انفرادی طولانی مدت و یا دست فروشی نسبتاً کم است. در زمان‌های عادی فعالیت‌هایی مانند خرید، خوردن و آشامیدن و پرسه‌زنی نسبتاً زیاد و رفتارهایی مانند اجرای موسیقی خیابانی، عکاسی و فیلمبرداری نسبتاً کم است.

نحوه چیدمان مبلان شهری، کیفیت و قابلیت رفتاری جداره‌ها بر رفتار محیطی تأثیرگذارند. افزایش بهره‌برداری از کاربری‌ها در این زمان باعث تراکم و ازدحام جمعیت می‌گردد. عواملی چون المان‌های شهری مرتبط با کریسمس و بناهای تاریخی-آیینی مانند کلیساها نقش مهمی در افزایش این موضوع دارند. آرایش و نوع چینش مبلان‌ها در مراکز محله می‌تواند به افزایش اجتماع پذیری منجر شود، اما در برخی فضاها، کمبود مبلان مناسب

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که در انجام این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافع برای ایشان وجود نداشته است.

تأییدیه‌های اخلاقی

نویسندگان متعهد می‌شوند که کلیه اصول اخلاقی انتشار اثر علمی را براساس اصول اخلاقی COPE رعایت کرده‌اند و در صورت احراز هر یک از موارد تخطی از اصول اخلاقی، حتی پس از انتشار مقاله، حق حذف مقاله و پیگیری مورد را به مجله می‌دهند.

منابع مالی / حمایت‌ها

این مقاله حامی مالی و معنوی نداشته است.

مشارکت و مسئولیت نویسندگان

نویسندگان اعلام می‌دارند به‌طور مستقیم در مراحل انجام پژوهش و نگارش مقاله مشارکت فعال داشته و به‌طور برابر مسئولیت تمام محتویات و مطالب گفته‌شده در مقاله را می‌پذیرند.

References

- Abioso, W. S., & Triyadi, S. (2017). The behavior-milieu synomorph of communal space in Desa Adat Tengnan Pegringsingan Bali Indonesia. *International Journal of Architecture, Arts and Applications*, 3(2), 11–20.
- Afshari, M., & Pourdeyhimi, S. (2014). Meaningful sequence of activities in housing: Case study: Qashqai Tribe. *Bi-Quarterly Journal of Iranian Architectural Studies*, 3(6), 5–17. [In Persian]
- Barker, R. (1969). *Ecological psychology: Concepts and methods for studying the environment of human behaviour*. Stanford University Press.
- Bonnes, M., & Gianfranco, S. (1992). *Environmental psychology: A psycho-social introduction* (C. Montagna, Trans.). SAGE Publications. (English translation published 1995)
- Charles, E. P., & Sommer, R. (2012). Ecological psychology. In *Encyclopedia of human behavior* (pp. 7–12). Elsevier.
- Eavar. (2024). *Introduction to the types of Christian celebrations and holidays*. Retrieved February 2024.
- Ebtekarnews. (2024). *Astronomical Christmas*. *Ebtekar Newspaper*. Retrieved February 2024.
- Eslami, S., Zamani, B., & Nouraei, H. (2022). Measuring behavioral bases in the territory of holy places: Case study: The context around the holy shrine of Hazrat Masoumeh (PBUH). *Bagh Nazar*, 19(107), 21–40. [In Persian]
- Forutan Rad, F., & Zamani, B. (2022). Measuring behavioral settlements in urban squares: A comparative study of Naghshe Jahan Square and Imam Ali Square in Isfahan. *Geography and Urban Space Development*, 9(1), 127–152. [In Persian]

چنین گفت که پایش هم‌ساختی ظرف و مظهر و ایجاد هم‌افزایی میان محیط رفتاری و رفتار محیطی به پایداری سینومرفی در محله جلفا می‌انجامد. نقش ظرفیت‌های مذکور در مؤلفه‌های تبیین‌کننده معماری پایدار محسوس می‌باشد و بر مبنای پژوهش نگارندگان به نظر می‌رسد الگوی سینومرفی و مفهوم پایداری در معماری، همسو و تأثیری متقابل و مستقیم بر یکدیگر دارند اما این موضوع نیازمند پژوهش‌های تخصصی دیگری در بررسی تأثیرات این دو متغیر بر یکدیگر می‌باشد. همچنین در پژوهش‌های آتی می‌توان نظریه سینومرفی را در قرارگاه‌های رفتاری دیگر شهر اصفهان بررسی نمود تا در نهایت با ارزیابی میزان پیوندهای سینومرفیک در محیط انسان ساخت جمعی، مطلوبیت محیط شهری و ظرفیت‌های فرهنگی-اجتماعی را افزایش داد.

تشکر و قدردانی

موردی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

- Francovich, C. (2008). Exploring leadership influence behaviors in the context of behavior settings. *International Journal of Leadership Studies*, 4(1), 38–50.
- Gel, Y., & Sovar, B. (2013). *How to study public life* (M. Behzadfar, M. Rezaei-Nadoshan, & A. Rezaei-Nadoshan, Trans.). Royal Architect Science Institute. [In Persian]
- Golrokh, S. (2012). *Behavioral base: A unit for environmental analysis*. Armanshahr. [In Persian]
- Hamedani Golshan, H., Mottalebi, G., & Behzadfar, M. (2019). Explaining the relationship between spatial configuration and social interactions, using the interaction of spatial syntax and ecological psychology. *Soffe*, 30(88), 59–76. [In Persian]
- Hashemian, L. B., Matin, M., & Armaghan, M. (2020). Explanation of sinomorphism in behavioral settlements based on lifestyle in local rural houses based on readings of fictional-climate literature (Case study: The story of Khondasht by Naser Vahdati). *Rural Studies*, 12(3), 608–631. [In Persian]
- Heft, H., Hoch, J., Edmunds, T., & Weeks, J. (2014). Can the identity of a behavior setting be perceived through patterns of joint action? An investigation of place perception. *Behavioral Sciences*, 4(4), 371–393.
- Lang, J. (1987). *The creation of architectural theory: The role of behavioral sciences in environmental design* (A. Ainifar, Trans.). University of Tehran. [In Persian]
- Lang, J. (2004). *The creation of architectural theory: The role of behavioral sciences in environmental design* (A. Einifar, Trans.; 2nd ed.).

- University of Tehran. [In Persian]
18. Paknejad, N., & Latifi, G. (2018). Explaining and evaluating the effects of environmental components on the formation of behavioral patterns in urban spaces (From theory to practice: A study of Tajrish Square). *Bagh Nazar*, 15(69), 51-66. [In Persian]
 19. Perkins, D., Burns, T., Perry, J., & Nielsen, K. (1988). Behavior setting theory and community psychology: An analysis and critique. *Journal of Community Psychology*, 16(4), 355-372.
 20. Popov, L., & Chompalov, I. (2012). Crossing over: The interdisciplinary meaning of behavior setting theory. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(19), 18-27.
 21. Salehinia, M., & Memarian, G. (2012). Socio-petaloid of architecture space: Synthesis and synomorphy of humane-physical factors. *International Journal of Architectural Engineering & Urban Planning*, 22(1), 7-19.
 22. Sandoqabadi, M., Fathollahi, G., & Mansouri, R. (2014). The effects of urban furniture on social relations. In *Proceedings of the International Conference on the Need of the City of Paya* (pp. 4-20). Mobin Cultural Ambassadors Institute. [In Persian]
 23. Schoggen, P. (1983). Behavior settings and the quality of life. *Journal of Community Psychology*, 11(2), 144-157.
 24. Scott, M. (2005). A powerful theory and a paradox: Ecological psychologists after Barker. *Environment and Behavior*, 37(3), 295-329.
 25. Shahcheraghi, A., & Bandarabad, A. (2023). *Surrounded by the environment: Application of environmental psychology in architecture and urban planning*. Tehran Academic Jihad Organization. [In Persian]
 26. Tafakkor, S., Shahcheraghi, A., & Habib, F. (2019a). A comparative study of the architecture of the historical Tajrish bazaar and the Arg shopping center in Tehran based on the theory of sinomorphism (Body-behavior isomorphism). *Iranian Architectural Studies*, 8(16), 105-131. [In Persian]
 27. Tafakkor, S., Shahcheraghi, A., & Habib, F. (2019b). Rereading the sinomorphic theory in the architecture of Iranian local markets: A case study of Tehran's Tajrish Bazaar. *Letter of Architecture and Urban Planning*, 13(28), 93-113. [In Persian]
 28. Tofan, S., Mostatab, Y. S., & Musapour, E. (2023). Rereading the sinomorphic theory in the art of street music (Case study: Pedestrians in Tehran). *Urban Sociological Studies*, 13(46), 31-53. [In Persian]
 29. Tuan, Y. F. (1972). Environmental psychology: A review. *Geographical Review*, 62(2), 245-256.
 30. Walsh, W. B. (1973). *Theories of person-environment interaction: Implications for the college student*. American College Testing Program (ACT), Research and Development Division.
 31. Wicker, A. W. (1972). Processes which mediate behavior-environment congruence. *Behavioral Science*, 17(3), 265-277.
 32. Wikipedia. (2024). *Christianity*. Retrieved February 2024. [In Persian]

دو فصلنامه علمی
معماری و شهرسازی ایران